

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

**SZERB KÖZTÁRSASÁG
POLGÁRI JOGVÉDŐ**

16-2987/11.
Belgrád

Iktatószám: 21307

Dátum: 2011.11.4.

A Polgári Jogvédőről szóló törvény (Az SZK Hivatalos Közlönye, 79/05. és 54/07. szám) 1. szakaszának 2. bekezdésével összhangban, gondoskodva az emberi és kisebbségi jogok és szabadságjogok védelméről és fejlesztéséről, a nyilvánosság számára ismert, valamint a szerbiai nemzeti kisebbségek nyelvének és írásának hivatalos használatáról folytatott kutatások során összegyűjtött tényezők és adatok alapján, a Törvény 24. szakaszának 2. bekezdésével összhangban, a Polgári Jogvédő az ajánlását is tartalmazó következő véleményét adja:

VÉLEMÉNY

A nyelvek és írások hivatalos használatáról szóló törvény (Az SZK Hivatalos Közlönye, 30/2010. szám, a továbbiakban: Törvény) meglevő fogyatékosai megakadályozzák a nemzeti kisebbséghez tartozóknak a nyelvük és írásuk egyenrangú hivatalos használatára irányuló jogok érvényesítését.

A Törvény nem biztosítja, hogy a helyi önkormányzati egységekben kötelezően bevezessék a nemzeti kisebbség nyelvének és írásának egyenrangú hivatalos használatát abban az esetben, ha teljesült a Törvényben megállapított feltétel, és pedig hogy a területén ugyanaz a nemzeti kisebbséghez tartozó lakosság 15%-nál nagyobb számban legyen jelen.

A Törvény 11. szakasza 4. bekezdésének a 19. szakasszal való ellentéte abból áll, hogy ugyanazt a tárgyat szabályozza – a szervek nevének, a helyi önkormányzati egység elnevezésének, a lakott települések, terek és utcák nevének, valamint más földrajzi nevek kiírását azon a területen, amelyen a nemzeti kisebbségi nyelvek is hivatalos használatban vannak, viszont különbözőképpen írja elő ezen kötelezettség érvényesítésének módját, zavart kelt és megnehezíti a nemzeti kisebbségek nyelvének és írásának egyenjogú hivatalos használatára irányuló jogának hatékony és teljes mértékű érvényesítését.

A Törvény 21. és 22. szakaszának rendelkezései nem biztosítják a Törvény alkalmazásának hatékony felügyeletét sem, sem pedig a nemzeti kisebbségek nyelvének és írásának hivatalos használatára való jogának érvényesítéséhez és védelméhez szükséges pénzeszközöket.

Szem előtt tartva a nyelvnek és az írásnak az etnikai és nyelvi kisebbségek önazonosságának megőrzésében betöltött jelentőségét és a nemzeti kisebbségekhez tartozók nyelvének és írásának egyenjogú hivatalos használatra való joga érvényesítésének előmozdítására törekedve, a Polgári Jogvédő A Polgári Jogvédőről szóló törvény 24. szakasza 2. bekezdése rendelkezésének értelmében, a következő ajánlást utalja az Emberi és Kisebbségi Jogi, Államigazgatási és Helyi Önkormányzati Minisztériumhoz.

AJÁNLÁS

A nemzeti kisebbségek nyelvének és írásának egyenrangú hivatalos használatára való jogának érvényesítése és előmozdítása céljából szükséges, hogy az illetékes államigazgatási szerv:

- 1. Intézkedéseket foganatosítson, hogy a Törvény világosan és egyértelmű módon szabályozza a következőt:**
  - *A nemzeti kisebbség nyelvének és írásának egyenrangú hivatalos használatba való kötelező bevezetését a helyi önkormányzati egység területén, amikor e nemzeti kisebbséghez tartozók százaléka a területén élő lakosság teljes számában eléri a 15%-ot az utolsó lakossági népszámlálás eredménye alapján;*
  - *A közmegbízatásból eljáró szervek nevének, a helyi önkormányzati egység elnevezésének, a lakott települések, terek és utcák, valamint más földrajzi nevek kötelező kiírását a nemzeti kisebbség hagyománya és nyelvének helyesírás szerint, amely a helyi önkormányzati egység területén hivatalos használatban van;*
- 2. Valamennyi szükséges módozat, intézkedés és pénzügyi eszköz biztosítását A nyelvek és írások hivatalos használatáról szóló törvény alkalmazásához és az alkalmazása feletti hatékony felügyelet gyakorlását.**
- 3. A nemzeti kisebbségek nemzeti tanácsainak törvényben megállapított hatásköreinek érvényesítése céljából, szükséges A nemzeti kisebbségek nemzeti tanácsairól szóló törvény 10. szakaszával összhangban lehetővé tenni a számukra azon törvények és más aktusok előkészítésében való részvételt, amelyek szabályozzák a nemzeti kisebbségek nyelvének és írásának hivatalos használatát.**

Az Emberi és Kisebbségi Jogi, Államigazgatási és Helyi Önkormányzati Minisztérium A Polgári Jogvédőről szóló törvény 31. szakaszának 3. bekezdésével összhangban, legkésőbb 60 napon belül értesíteni fogja a Polgári Jogvédőt az ajánlás végrehajtásához szükséges intézkedések foganatosításáról.

INDOKOK

A Szerb Köztársaság alkotmánya (Az SZK Hivatalos Közlönye, 98/2006. szám) előírja, hogy a Szerb Köztársaságban hivatalos használatban van a szerb nyelv és a cirill írás, más nyelvek és írások hivatalos használatát pedig az alkotmány alapján külön törvény szabályozza. Hogy ezt az alkotmányban szavatolt jogot érvényesíteni lehessen és lehetővé váljék a nemzeti kisebbségi nyelv és írás egyenrangú hivatalos használata, meghozták A nyelvek és írások hivatalos használatáról szóló törvény módosítására és kiegészítésére vonatkozó törvényt.

A nyelvek és írások hivatalos használatáról szóló törvény a nyelv és írás hivatalos használatának területéről való alaptörvény. A Törvény 1. szakasza előírja, hogy a Szerb Köztársaságban hivatalos használatban van a szerb nyelv és a cirill írás, valamint a latin betűs írás a Törvényben megállapított módon, viszont azokon a területeken, amelyeken a nemzeti kisebbségek élnek, hivatalos használatban van, a szerb nyelvvel egyidőben, a nemzeti kisebbségek nyelve és írása is, a Törvényben megállapított módon.

Azonban, annak ellenére, hogy a Szerb Köztársaság jogi berendezésében a nyelv és írás hivatalos használatára való jogot Törvény szabályozza, a polgárok a Polgári Jogvédőhöz fordultak, rámutatva az ezen jog érvényesítésével kapcsolatos nehézségekre.

I.

Ezzel kapcsolatban, jellegzetes példa Priboj község, amelyben a bosnyák nemzeti kisebbség számára nem tették lehetővé a boszniai nyelv és a latin betűs írás egyenrangú hivatalos használatát a Törvény 11. szakaszának 2. bekezdésével összhangban. Ugyanis, Priboj község alapszabálya előírja, hogy a területén hivatalos használatban van a szerb nyelv és a cirill írásmód, a boszniai nyelv és írásának bevezetése kizárólag akkor lehetséges, amennyiben a Községi Képviselő-testület elfogadja az alapszabály módosítását A helyi önkormányzatról szóló törvény (Az SZK Hivatalos Lapja, 129/07. szám) 20., 32. és 33. szakaszával összhangban. Azonban, a Községi Képviselő-testület tanácsnokai több képviselő-testületi gyűlésen nem fogadták el az alapszabály módosítására vonatkozó kezdeményezést és nem fogadták el a határozatot, amelynek alapján lehetséges lenne, hogy a boszniai nyelv hivatalos használatban legyen. Tekintettel arra, hogy Priboj község területén, a 2002. évi népszámlálási adatok szerint, a lakosság 18,33%-a bosnyák, a boszniai nyelv bevezetése, a Törvény 11. szakaszának 2. bekezdésének értelmében, amely előírja, hogy a helyi önkormányzati egységnek **az alapszabályban kötelezően** be kell vezetnie a nemzeti kisebbség nyelvének és írásának egyenrangú hivatalos használatát, amennyiben a nemzeti kisebbséghez tartozók százalékaránya a terület lakosságának teljes számában eléri a 15%-ot az utolsó népszámlálási adatok szerint, kategorikus kötelezettség. Priboj község kötelezettségét, hogy bevezesse a boszniai nyelv egyenrangú hivatalos használatát, megerősíti az a tény is, hogy A regionális vagy kisebbségi nyelvekről szóló Európai Alapokmány (SZM Hivatalos Lapja - Nemzetközi szerződések, 18/05. szám) becikkelyezésével, a Szerb Köztársaság elfogadta, hogy a saját törvényeivel összhangban, biztosítsa az Alapokmány rendelkezéseinek alkalmazását az albán, a **boszniai**, a bolgár, a magyar, a roma, a román, a ruszin, a szlovák, az ukrán és a horvát nyelvek esetében.

A Polgári Jogvédő 2010. március 31-én Priboj község Képviselő-testületéhez ajánlást juttatott el, elvárva, hogy az illetékes községi szervek valamennyi szükséges intézkedést megtegyenek, hogy a szóban forgó fogyatékosokat kiküszöböljék és lehetővé tegyék a nemzeti kisebbségek alkotmányban és a Törvényben elismert jogának alkalmazását. Azonban, mivel ezt nem tették meg, a Polgári Jogvédő a Priboj község Képviselő-testületének munkájában jelentkező mulasztásokról értesítette az Emberi és Kisebbségi Jogi, Államigazgatási és Helyi Önkormányzati Minisztériumot, mint a helyi önkormányzati egység munkájának és aktusainak törvényessége feletti felügyelet gyakorlására illetékes szervet. A Minisztérium Priboj község Képviselő-testületének rámutatott annak szükségességére, hogy az első következő ülésen eljárást indítson Priboj község alapszabályának módosítására és tegye lehetővé a bosnyák nemzeti kisebbség nyelvének és írásának hivatalos használatba való bevezetését. Mivel figyelmen kívül hagyták a Minisztérium meghagyását és nem módosították az alapszabályt, a Minisztérium, 2011. március elején javaslatot nyújtott be az Alkotmánybírósághoz Priboj község alapszabálya alkotmányosságának és törvényességének elbírálása céljából, amelyről még nem határoztak.

A Polgári Jogvédő által vezetett eljárás és az intézkedések, amelyeket az Emberi és Kisebbségi Jogi, Államigazgatási és Helyi Önkormányzati Minisztérium fogadtatott, rámutat arra, hogy a jelenlegi törvényi jogszabályok nem irányoznak elő hatékony jogi védelmet, amely biztosítaná a nemzeti kisebbséghez tartozóknak a nyelvük és írásuk egyenrangú hivatalos használatára való jogának érvényesítését és védelmét.

II.

A Polgári Jogvédő a 2009/2010. évben kutatást végzett a nemzeti kisebbségekhez tartozóknak a nyelvük és írásuk hivatalos használatára való joguk alkalmazásáról, amelynek alapján ellentétet vett észre A nyelvek és írások hivatalos használatáról szóló törvény 11. szakaszának 4. bekezdése és a 19. szakasza között, mert annak ellenére, hogy ugyanazt a tárgyat szabályozza - a szervek nevének, a helyi önkormányzati egységek, a lakott települések, terek és utcák elnevezésének és más toponimáknak a kiírását, azokon a területeken, amelyekben a nemzeti kisebbségek nyelve is hivatalos használatban van, különbözőképpen írja elő ezen kötelezettség érvényesítésének módját. Ugyanis, a Törvény 11. szakaszának 4. bekezdése előírja, hogy a helyi önkormányzati egység

területén, amelyen bevezették a nemzeti kisebbség nyelvének és írásának egyenrangú hivatalos használatát, a közmegegyezésből eljáró szervek elnevezését, a helyi önkormányzati egységek, a lakott települések, a terek és utcák elnevezését és más toponímákat nemzeti kisebbségi nyelven kell kiírni, annak hagyománya és helyesírása szerint. Ugyanakkor a Törvény 19. szakasza előírja, hogy azokon a területeken, amelyeken a nemzeti kisebbségi nyelvek is hivatalos használatban vannak, a helységek elnevezéseit és más földrajzi elnevezéseket, az utcák és terek elnevezését, a szervek és szervezetek nevét, a közlekedési jelzőtáblákat és a nyilvánosságot figyelmeztető jeleket, valamint egyéb közérdekű feliratokat a nemzeti kisebbségi nyelven is ki kell írni.

Látszólag azonosak, az említett törvényi rendelkezések lényeges különbséget tartalmaznak, mert a Törvény 11. szakaszának 4. bekezdése előírja, hogy a földrajzi elnevezéseket ki kell írni a nemzeti kisebbség nyelvén, úgy hogy kifejezzék a **hagyományos elnevezéseket**, amelyeket a nemzeti kisebbségek használnak (pl. a Srbobran hagyományos elnevezése Szenttamás). Ezzel ellentétben, ugyanezen Törvény 19. szakasza ilyen lehetőséget nem irányoz elő, hanem előírja, hogy a földrajzi nevek nemzeti kisebbségi nyelven való kiírása megvalósítható a hagyományok és a helyesírás tiszteletben tartása nélkül is. A Törvény 19. szakasza lehetővé teszi, hogy a földrajzi neveket nemzeti kisebbségi nyelven írják ki, de nem az ezen nemzeti kisebbség hagyománya és helyesírása szerint.

A 19. szakasz egyidejű létezése kijátssza azt a célt, amit el szeretnének érni a 11. szakasz 4. bekezdésével, illetve megakadályozza a nemzeti kisebbségek nyelvének és írásának egyenrangú használatára való jogának hatékony és teljes mértékű érvényesítését. Azt a jogot, hogy a helyi önkormányzati egység és a lakott település elnevezésének kiírásakor a nemzeti kisebbség nyelvén és helyesírása szerint a hagyományos elnevezéseket használják akkor is, ha a szerb elnevezéstől különböznek, a Szerb Köztársaság alkotmánya 79. szakaszának rendelkezése állapítja meg, valamint a nemzetközi jogi aktusok is, éspedig – A világon és Európában élő nemzeti kisebbségek védelmére irányuló Keretegyezmény, illetve más államokkal (pl. a Magyar Köztársasággal) kötött bilaterális egyezmények.

III.

A minisztériumokról szóló törvény (Az SZK Hivatalos Közlönye, 16/2011. szám), előírja, hogy a nyelv és írás hivatalos használata az Emberi és Kisebbségi Jogi, Államigazgatási és Helyi Önkormányzati Minisztérium (11. szakasz) és a Köztársasági Törvényhozási Titkárság (24. szakasz) hatáskörébe tartozik. Ugyanakkor, A nyelvek és írások hivatalos használatáról szóló törvény 22. szakaszának rendelkezése a Törvény végrehajtása feletti felügyeletet bizonyos számú a közigazgatási teendőkben, a közlekedési teendőkben, a településrendezési és lakásügyi teendőkben, az oktatási, a művelődési és az egészségügyi teendőkben illetékes minisztériumok hatáskörébe helyezte. A Polgári Jogvédő, az általa vezetett eljárás, valamint az illetékes minisztériumoknak a Törvény rendelkezéseinek végrehajtása feletti felügyeletről való értesítése alapján megállapította, hogy az egyes minisztériumoknak nincs megfelelő kapacitása és A nyelvek és írások hivatalos használatáról szóló törvény rendelkezéseinek végrehajtása felett nem végzik a felügyeletet. Szem előtt tarva a felsoroltakat, valamint azt, hogy a Törvény alkalmazása feletti felügyelet nem egy minisztérium hatáskörébe tartozik, továbbá, hogy nincs meg a felügyelettel kapcsolatos jogilag kötelező hatású koordináció valamennyi illetékes államigazgatási szerv között, az a következtetés, hogy nincs jól biztosítva az alkalmazásának a folyamatos figyelemmel kísérése.

Ezért, a Polgári Jogvédőnek az a véleménye, hogy a Törvény következetes alkalmazásához szükséges intézkedések nincsenek biztosítva és az a véleménye, hogy A nyelvek és írások hivatalos használatáról szóló törvény alkalmazása feletti felügyelet gyakorlásában egy szerv illetékességét törvényben kellene megállapítani. Egy illetékes szerv megállapításával biztosítanák mind az állapot figyelemmel kísérését és a probléma teljes mértékű felülvizsgálatát, amely kíséri a nyelvek és írások hivatalos használatát, mind pedig a fogyatékoságok kiküszöböléséhez szükséges intézkedések alkalmazását, a büntető rendelkezéseket az eljárás

---

elmulasztása miatt összhangban a törvénnyel, és megteremtődnének a feltételek a nyelvek és írások hivatalos használata előmozdítására irányuló intézkedések tervezésére, főként az elengedhetetlen költségvetési eszközök tervezésével és odaítélésével kapcsolatban.

IV.

A Törvény 21. szakasza előírja, hogy a nyelvek és írások hivatalos használatának érvényesítéséhez szüksége eszközöket azoknak a szervezeteknek, illetve szervezeteknek kell biztosítaniuk, amelyekben a Törvényben megállapított jogokat és kötelezettségeket érvényesíteni kell. Szem előtt tartva, hogy a törvényi rendelkezés nem pontosítja a szerv, illetve a szervezet kötelezettségét a nyelvek és írások hivatalos használatának érvényesítésére irányuló intézkedések foganatosítása tekintetében, a Polgári Jogvédő rámutat annak szükségességére, hogy törvénynek kell szabályoznia a Törvény meglévő 21. szakaszának anyagát az azon szervezeteknek, illetve szervezeteknek a köztársasági költségvetésből való eszközök tervezése és odaítélése kötelezettségének megállapítása értelmében, amelyekben érvényesítik a nyelv és írás hivatalos használatát.

Jelentős megemlíteni, hogy A Vajdaság Autonóm Tartomány hatásköreinek megállapításáról szóló törvény 76. szakasza megállapítja, hogy az autonóm tartomány a szervein keresztül, összhangban a törvénnyel, amely szabályozza a nyelvek és az írások hivatalos használatát, részletesebben szabályozza a nemzeti kisebbségek nyelvének és írásának hivatalos használatát az autonóm tartomány területén és felügyelőségi felügyeletet gyakorol, összhangban a törvénnyel, amely szabályozza a nyelvek és írások hivatalos használatát, mint rábízott feladatot. Ezek a teendők a Tartományi Oktatási, Közigazgatási és Nemzeti Közösségi Titkárság tevékenységi körébe tartoznak, amely felügyeletet gyakorol a törvényi rendelkezések alkalmazása felett, *figyelemmel kíséri az állapotot és odaítéli a tartományi költségvetési eszközöket*, pályázat útján. Ezen a módon jelentős eredményeket értek el a nyelvek és írások hivatalos használatáról szóló törvényi rendelkezések következetes alkalmazásával kapcsolatban. A Tartományi Oktatási, Közigazgatási és Nemzeti Közösségi Titkárság minden évben bemutatja A nyelvek és írások hivatalos használatát szabályozó jogszabályok alkalmazása felett elvégzett felügyeletről szóló jelentést.

V.

A Polgári Jogvédő rámutat arra, hogy feltétlenül szükséges a nemzeti kisebbségek nyelvének és írásának hivatalos használatra való jogának szabályozásakor, de főként az ezen kérdéseket részletesebben szabályozó törvények és más jogszabályok meghozatalakor szem előtt tartani A nemzeti kisebbségek nemzeti tanácsairól szóló törvény 10. szakasza 1. bekezdésének 10. pontját, amely előírja, hogy a nemzeti tanács, összhangban a törvénnyel és az alapszabályával, szervei által önállóan részt vesz a jogszabályok előkészítésében és javaslatot terjeszt elő azon jogszabályok módosítására és kiegészítésére, amelyek szabályozzák a nemzeti kisebbségek alkotmányban szavatolt jogait a művelődés, az oktatás, a tájékoztatás és a nyelv és írás hivatalos használatának területén.

A felsoroltak alapján, a Polgári Jogvédő véleménye szerint elengedhetetlen, hogy az Emberi és Kisebbségi Jogi, Államigazgatási és Helyi Önkormányzati Minisztérium együttműködést valósítson meg a Köztársasági Törvényhozási Titkársággal és hogy A minisztériumokról szóló törvényben megállapított hatáskörökkel összhangban ezek a szervek intézkedéseket és tevékenységeket foganatosítsanak A nyelvek és írások hivatalos használatáról szóló törvényben észlelt fogyatékoságok kiküszöbölése végett, a nemzeti kisebbségeknek a nyelvük és írásuk egyenrangú hivatalos használatára való joguk hatásos érvényesítése céljából.

POLGÁRI JOGVÉDŐ HELYETTES

Dr. Goran Bašić

